

 **Izzivi slovenske
diplomacije v
Evropski uniji**

Izzivi slovenske diplomacije v Evropski uniji

Komunikacijska strategija

Avtorice:

Helena Kovačič

Katja Pegam

Staša Podgoršek

Brina Tomovič

Ljubljana
Januar 2004

1. Situacija oz. opredelitev problema

Odločile smo se, da bomo obravnavale problem in izzive slovenske diplomacije po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Dejstvo je, da se bo diplomatska praksa, ki jo Slovenija pozna in uveljavlja, po vstopu naše države v EU spremenila. Kot članica EU bo Slovenija morala še bolj reorganizirati zunanje ministrstvo v smeri še boljše prilagoditve pogojem članstva. Prizadevati si mora za še tesnejše in učinkovitejše sodelovanje z Brusljem.

Diplomacija pozna sicer že dolgo zgodovino prilagajanja in sprememb, vendar se še posebej v zadnjem času zaradi pojava nedržavnih akterjev zunanje politike, informacijske revolucije in procesa evropske integracije, srečujemo s procesom korenitega prilagajanja in sprememb. Slednje vključuje predvsem razvoj novih struktur in postopkov na zunanjih ministrstvih.

Proces evropske integracije zaznamuje medsebojna povezanost med domačimi administrativnimi sistemi držav članic, kjer so njihove politike koordinirane preko nacionalnih meja brez vključenosti diplomatov. Po drugi strani pa se ohranjajo tudi bilateralni diplomatski odnosi med državami članicami, katerih struktura se obnavlja v skladu s tradicijo in standardi diplomatske organizacije. Mnoga zunanja ministrstva, med njimi tudi slovensko, so ustanovila oddelke, ki se ukvarjajo izključno z evropskimi zadevami. Ena ključnih dejavnosti diplomacije v preteklosti, zagotavljanje nacionalne varnosti pred grožnjami drugih držav, je izgubila na pomenu v okviru intraevropske diplomacije, ki posveča vse več pozornosti trgovini, kulturi in človekovim pravicam.

Evropska integracija predstavlja izziv za diplomacijo. Ker Evropska unija ni država, ampak skupnost držav, se pojavlja dilema, ali se bodo v prihodnosti ustanovljala skupna evropska diplomatska predstavništva oz. kako se bodo stara predstavništva reorganizirala v smeri nove evropske ureditve. Tudi Slovenija je torej pred težko nalogo reorganizacije svojih diplomatskih predstavništev, da bodo le-ta ustrezala našemu članstvu v EU.

2. Cilji:

Dolgoročni cilji:

- Zagotoviti stalen dotok informacij o dejavnostih in izzivih slovenske diplomacije po vstopu Slovenije v EU;
- Zagotoviti poznavanje slovenske diplomacije, njenih projektov in dejavnosti tako doma kot v tujini.

Kratkoročni cilji:

- Izobraziti in obvestiti slovensko javnost o dejavnostih slovenske diplomacije, predvsem o spremembah, ki jim bomo priča po vstopu Slovenije v EU;
- Doseči, da bi se slovenska javnost bolj zanimala za zunanjepolitično dogajanje v Sloveniji, predvsem za njene diplomatske dejavnosti in kako bodo le-te potekale, ko bo Slovenija postala članica EU.

Vodilno sporočilo:

Z našo komunikacijsko strategijo smo želele naši ciljni javnosti sporočiti predvsem naslednje:

Slovenija bo maja letos postala polnopravna članica Evropske unije in to bo imelo, poleg ostalih področij, posledice tudi za diplomacijo. Diplomacija ima v razširjeni EU dve možnosti: federativni način delovanja, po katerem bi EU ustanavljala skupna diplomatska predstavništva, ali pa uvedbo novega sistema diplomacije, ki bi omogočal delovanje diplomatskih predstavništev vsake posamezne države znotraj EU. Pri odločitvi ima nekaj besede tudi Slovenija, katere diplomacija naj bi se v prihodnost ukvarjala predvsem s promocijo slovenskega gospodarstva in odpirala možnosti v evropskem kulturnem in medijskem prostoru. To zahteva večjo vlogo gospodarske diplomacije in nove naloge za slovensko zunanjo politiko, ki bo morala nastopati v evropski javnosti in evropskem akademskem prostoru.

Ena glavnih nalog slovenske diplomacije pa tudi po vstopu v EU ostaja vzdrževanje in krepitev dobrih odnosov s sosednjimi državami, predvsem s Hrvaško. Možna zunanje-politična usmeritev pa bi v tem kontekstu lahko bila tudi posredovanje v dialogu med EU in državami vzhodne in jugovzhodne Evrope.

3. Ciljne javnosti

Z našo izjavo za medije z naslovom Izzivi slovenske diplomacije v Evropski Uniji smo želele pritegniti predvsem dokaj izobražen del prebivalstva široke razgledanosti, ki se zanima za zunanjepolitične teme ter politično dogajanje nasploh. Naša izjava ni bila namenjena le strokovnjakom s področja politoloških ved, saj je bila dovolj široka in razumljiva tudi za izobražence drugih poklicev in smeri. Hkrati je bila dovolj splošna, v smislu da je pojasnila uvodna dejstva, kot npr. Slovenija bo z vstopom v Evropsko Unijo morala reformirati in reorganizirati svojo diplomacijo ipd.

Izjava naj bi pritegnila predvsem domačo javnost, saj se bo le ta morala v bližnji prihodnosti soočiti z novostmi v diplomaciji, izjava pa naj bi ji pri tem na nek način pomagala oz. jo vnaprej pripravila. To bi lahko bil prvi izmed številnih nastopov v medijih, ki bi začeli opozarjati na nove izzive slovenske diplomacije s polnopravnim članstvom v Evropski Uniji, ti nastopi pa bi lahko imeli naraščajočo kompleksnost, in sicer v skladu z naraščajočo dejansko intenzivnostjo diplomatskih sprememb. Seveda bi se pri tem skoraj zagotovo spremenila tudi ciljna publika, saj bi od splošnih in lahko razumljivih informacij prešli na kompleksnejšo problematiko diplomatske transformacije.

Za izjavo smo določile televizijski medij, saj se nam je ta zdel najbolj ustrezen za izbrano ciljno publiko. Podale smo jo v obliki 20 – minutnega prispevka med novinarko in predstavnico Ministrstva za zunanje zadeve.

4. Sporočila

Vodilno sporočilo izjave Izzivi slovenske diplomacije v Evropski Uniji je bilo vsekakor postaviti ciljno javnost pred dejstvo, da Slovenija vstopa v EU v skorajšnji prihodnosti in da se bodo s tem vstopom za našo državo zgodile korenite spremembe, tudi na področju diplomacije. V izjavi smo želele opozoriti, da je Slovenija podobno kot druge države članice ter kandidatke ustvarila posebno ministrstvo za evropske zadeve, tj. smo želele izpostaviti dejstvo, da je do določenih premikov že prišlo, čeprav so nadaljnje reforme nujne z vidika še večje integriranosti v evropski sistem in še boljše komunikacije Ljubljana – Bruselj. V zaključku izjave smo tudi poudarile, da bo Slovenija kot jugovzhodna zunanja meja Evropske Unije prevzela nase ogromno odgovornost in bo morala poostriiti mejni nadzor. Zadnje naj bi delovalo predvsem kot dokončno opozorilo, da je EU praktično pred vrati, saj se vprašanje zunanje meje in poostrelega nadzora pogosto pojavlja v medijih, kar vzbuja občutek skorajšnjih sprememb.

5. Strategija in taktika

Evropska integracija ima ogromen vpliv na delovanje diplomatskih misij, saj se veliko problemov reši že na rednih srečanjih v okviru teles EU in s tem mimo veleposlaništev. Evropske integracije imajo na diplomatske misije velik vpliv, vendar pa le te zaradi tega niso izgubili svoje namembnosti, pač pa se je njihova funkcija razširila predvsem na področje javne diplomacije, t.j. osveščanje širše javnosti in promoviranje države pošiljateljice.

Včasih je funkcija veleposlanika bila predvsem interpretacija in zagovarjanje zunanjepolitičnih interesov svoje države. Danes je to vlogo zamenjala funkcija posredovanja političnega stališča svoje države glede EU zadev. V ta namen mora veleposlanik biti seznanjen s tekočim dogajanjem na vseh področjih politike EU, saj le na tak način lahko deluje kot kredibilen in zanesljiv politični predstavnik.

Tako se je potrebno usmeriti na izboljšanje komunikacijskih sposobnosti celotne misije. Pomembno je, da se uvedejo tečaji tujih jezikov, ki bi diplomate uvedle v osnove jezika države gostiteljice, saj to v veliki meri pripomore k pristnejšim odnosom med predstavniki ene in druge države. Predstavnik države se mora tudi udeležiti tečajev retorike, saj prepričljiv nastop pripomore h kredibilnosti posameznika.

Ker danes diplomatska služba predstavlja interdisciplinarno delo, je potrebno zaposlovati tudi uslužbenke z drugih področij, ki so nujni za uspešno mednarodno sodelovanje. Ker se je narava samih misij zaradi EU zelo spremenila, je treba redno pregledovati učinkovitost delovanja teh strokovnjakov, saj je z evropskimi integracijami napredovalo tudi sodelovanje med posameznimi ministrstvi med državami.

Misije dejansko še vedno nimajo na voljo dovolj strokovnjakov s področja EU. Ker se znotraj diplomacije že vzpostavlja neka nova kategorija, t.i. Evropska diplomacija, je potrebno vlagati v izobraževanje kadrov predvsem te smeri.

V Sloveniji je predvsem prisotna vrzel med ponudniki in povpraševalci po kadrih. Potrebno je vzpostaviti večje sodelovanje med zunanjim ministrstvom in fakultetami, ki so potencialne ponudnice novih kadrov. Zunanje ministrstvo bi lahko nudilo poletno počitniško delo študentom, ki bi si tako že lahko pridobili nekaj izkušenj in občutek, kaj sploh delo na ministrstvu predstavlja. Primerno bi tudi bilo osnovati mrežo iskalcev zaposlitve na tem področju, saj bi to pripomoglo k večji transparentnosti in učinkovitosti zaposlovanja.

Hkrati s tem je potrebno omogočiti tudi stalno usposabljanje že zaposlenih – z rednimi izobraževalnimi seminarji, konferencami, tako na državni, kot tudi na mednarodni ravni.

Ena najpomembnejših nalog diplomatskih misij je tudi udejstvovanje na področju kulture. Misija mora sodelovati s kulturnimi organizacijami in promovirati svoj jezik, svoje univerze itd. Zavedati se moramo, da diplomacija ni zgolj neka elitna politična struktura, zato se morajo misije povezati z drugimi organizacijami in društvi, ki delujejo zunaj kot znotraj matične države in skrbijo za promocijo Slovenije.

To pomeni:

- sodelovanje z univerzami v Sloveniji (privabljanje tujih študentov na študij v Slovenijo);
- organiziranje mednarodnih tematskih seminarjev in delavnic za mlade (zunanje ministrstvo kot kanal informiranja glede dogajanja v Sloveniji);
- sodelovanje z izseljenskimi društvi.

6. Predvideni učinki

Z načrtovanimi komunikacijskimi aktivnostmi bomo po eni strani pridobili zanimanje naših bodočih kadrov, po drugi strani pa bomo s prestrukturiranjem delovanja ministrstva poskrbeli za večjo prepoznavnost Slovenije znotraj EU.

Kar se tiče pridobivanja novih kadrov, menimo, da pri tem ne bi smelo biti problemov, saj ima Slovenija na voljo dovolj kadra z različnih področij, ki so relevantni za diplomacijo.

Problem, ki se utegne pojaviti, je predvsem financiranje. Kljub nadaljnji relevantnosti diplomatskih misij, le-te namreč ne smejo biti izvzete iz proračunskih omejitev, s katerimi se sooča zunanje ministrstvo. Očitno je, da se osebja misij ne sme več zmanjševati, saj drugače ne bodo mogli več uspešno izvajati svojih glavnih nalog. Drugi problem je lahko tudi mlačen odziv naših ciljnih skupin v širšem evropskem prostoru. V EU je še vedno prisotnih preveč stereotipov o bivših komunističnih državah, zato je možno, da bo odziv zaradi tega slabši. Ravno zato je prvi korak promocija Slovenije kot uspešne in napredne države.